

лісокористувачів різним органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, що обмежує контроль профільними органами за дотриманням лісокористувачами законодавства у сфері лісокористування; різна кваліфікація органами досудового розслідування протиправних дій підозрюваних осіб відповідно кримінального законодавства; неврегульованість у законодавстві порядку перевезення та переробки незаконно зрубаного лісу; мінімізація митних платежів під час експорту лісу; монополізація діяльності з організації продажу деревини через товарні біржі.

Наведені дані переконують, що розробка ефективного правового регулювання охорони лісового фонду України та заходів виявлення та запобігання зловживання владою або службовим становищем у галузі охорони лісового фонду України має стати пріоритетним напрямом державної політики боротьби зі злочинністю та дієвим засобом забезпечення охорони лісів України.

Відповідно, збереження, відновлення та недопущення вчинення кримінальних правопорушень в цій галузі одним із невідкладних завдань державної політики.

Список використаних джерел

1. Лісовий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>.
2. Указ Президента України №228/2021 «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2282021-39089>.
3. Положення про Державне агентство Державних лісових ресурсів. Постанова КМ України від 8 жовтня 2014 р. № 521. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-%D0%BF#n8>.
4. Положення про Державну лісову охорону. Постанова КМ України від 16 вересня 2009 р. № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2009-%D0%BF#Text>.

Новосад Юрій Олександрович,
керівник Ковельської міжрайонної
прокуратури Волинської області, доктор
юридичних наук;

Попельнюк Тарас Вікторович,
аспірант кафедри кримінального права та
процесу Волинського національного
університету ім. Лесі Українки

ПЕРСОНАЛ КОЛОНІЙ ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ

Анотація. У статті з'ясовано зміст поняття «об'єкт кримінологічної профілактики» та проблемність його використання у запобіжній діяльності у сфері виконання покарань України, а також

сформульовано авторський підхід щодо вирішення цього питання у контексті протиправної діяльності персоналу колоній.

Ключові слова: об'єкт кримінологічної профілактики; запобіжна діяльність; сфера виконання покарань; персонал колоній; кримінальне правопорушення.

Summary. The article clarifies the content of the concept of "object of criminological prevention" and the problems of its use in preventive activities in the field of execution of sentences in Ukraine, as well as formulates the author's approach to addressing this issue in the context of illegal activities of colonies.

Key words: object of criminological prevention; preventive activities; the scope of execution of punishments; colony staff; criminal offense.

Як показали результати даного дослідження, спроби чітко визначити зміст предмету дослідження зроблені як на доктринальному, так і на нормативно-правовому рівнях. Зокрема, деякі автори під об'єктами запобігання злочинам розуміють окремі або сукупність різних (за генезою, сферою, формами та інтенсивністю прояву) негативних явищ і процесів реалізації діяльності матеріального чи духовного характеру, які призводять до виникнення причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів [1, с. 148]. Інші науковці, не формулюючи поняття об'єктів запобіжної діяльності, або визначають об'єкт запобігання злочинам як один із критеріїв класифікації запобіжних заходів (поділяють їх за середовищем формування та за середовищем діяльності особи чи групи осіб) [2, с. 65] або просто виокремлюють об'єкти, зокрема, індивідуального запобігання злочинам [3, с. 384-385]. У цілому ж, у кримінологічній літературі домінуючими є підходи, відповідно до яких об'єкти запобіжної діяльності у сфері протидії злочинності використовуються як критерії розмежування та класифікації заходів запобіжного характеру [4, с. 331-332].

Певні спроби визначення видів об'єктів кримінологічного впливу вчинені й на нормативно-правовому рівні. Так, ще у травні 1998 року у ст. 16 проекту Закону України «Про профілактику злочинів» (який не прийнятий Верховною Радою України до сьогодні) були закріплені категорії осіб, які підлягають взяттю на профілактичний облік [2, с. 182-193], що, без сумніву важливо з огляду забезпечення на практиці реалізації принципу законності в діяльності суб'єктів запобіжної діяльності, який закріплений у відповідних нормах Конституції України (ст. ст. 19, 24, 92, ін.). Аналогічні спроби здійснені й на законодавчому рівні. Зокрема, у ст. 23 «Основні повноваження поліції» Закону України «Про Національну поліцію» визначені (хоча й прямо не названі) об'єкти запобігання правопорушенням і злочинам, щодо яких поліцейські вживали передбачені на нормативно-правовому рівні заходи запобіжного змісту.

Такі ж об'єкти визначені також у Законі України «Про запобігання корупції», зокрема, у ст. 3 «Суб'єкти, на яких поширюється дія цього Закону», та в інших нормативно-правових актах України. При цьому підходи є різноманітними – від чіткого закріплення у них об'єктів запобіжної діяльності до їх визначення через розширене тлумачення правових норм, як це здійснено в Законах України «Про Національну поліцію» та «Запобігання корупції».

На жаль, не дано визначення та не створено перелік об'єктів запобіжного впливу й в одному із ключових нормативно-правових актів, що стосуються змісту запобігання кримінальним правопорушенням, а саме – Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність», що, як встановлено в ході даного дослідження, негативно впливає на ефективність запобіжної діяльності, включаючи й сферу виконання покарань України. Як правило, об'єкти ОРД та в цілому кримінологічного запобігання, зокрема, серед персоналу правоохоронних органів, визначаються на відомчому (підзаконному) рівні, маючи при цьому або гриф «для службового користування», або відповідні грифи таємності, що не тільки суперечить вимогам п. 14 ст. 92 Конституції України, відповідно якої виключно законами визначається організація і діяльність правоохоронних органів, але й не дозволяє оцінювати зазначену діяльність з огляду вимог принципу публічності (гласності) з боку громадськості. Такі ж проблеми створені й для науковців, які не мають відповідних допусків до службової (адміністративної) та державної таємниці. Поряд з цим, варто з даного приводу погодитись з А. П. Закалюком, який переконаний, що визначення об'єктів запобіжної діяльності не може бути схематичним, а потребує конкретного аналізу та виявлення тих об'єктів, які більш виразно проявились під час аналізу причин і умов вчинення певної категорії кримінальних правопорушень [4, с. 333].

Крім цього, варто зауважити, що в конкретних законах та інших нормативно-правових актах, що регулюють питання пов'язані із запобіганням кримінальним правопорушенням, залежно від мети і завдань суб'єкта такої діяльності, відображена й інша класифікація об'єктів профілактики (такі особливості, наприклад, визначені в Законі України «Про державну службу»; «Про Державну кримінально-виконавчу службу»; «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»; ін.). Логічним у зв'язку з цим можна визнати й інший висновок: науковці й надалі мають у своїх працях розв'язувати завдання щодо змісту «об'єкта запобіжної діяльності», його класифікації за тими чи іншими критеріями, що важливо у контексті удосконалення правового механізму запобігання кримінальним правопорушенням у цілому.

Отже, виходячи з вищезазначених методологічних і нормативно-правових підходів, можна сформулювати авторське поняття «персонал колоній як об'єкт запобігання кримінальним правопорушенням у сфері виконання покарань», а саме – це: фізичні особи, що мають правовий статус персоналу Державної кримінально-виконавчої служби України та

проходять службу чи працюють у виховних і виправних колоніях або в інших кримінально-виконавчих установах закритого типу, які своєю протиправною поведінкою та її вираженням через особистісні негативні звички, традиції, стереотипи тощо у повсякденній життєдіяльності, що пов'язана із сферою виконання покарань, доводять необхідність здійснення відносно них відповідних запобіжних заходів, передбачених у законі.

Список використаних джерел

1. Кримінологія. Академічний курс. / за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ: Кондор, 2018. 588 с.
2. Джужа О. М., Моїсєєв Є. М., Василевич В. В. Кримінологія. Спеціалізований курс лекцій зі схемами (Загальна та Особлива частини): навчальний посібник. Київ: Атіка, 2001. 368 с.
3. Кримінологія: учебник для юрид. вузов / Под общ. ред. д.ю.н., проф. А. И. Долговой. М.: ИНФРА-М-НОРМА, 1997, 784 с.
4. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. Київ: Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія кримінологічної науки. 424 с.

Піщенко Геннадій Іванович,
доцент кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент;

Соловей Олена Олександрівна,
кандидат юридичних наук

РОЗБЕЩЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ДЕТЕРМІНАЦІЯ, ПРОФІЛАКТИКА

Анотація: Стаття присвячена з'ясуванню сутності розбещення неповнолітніх, його кримінологічної характеристики, вирішенню комплексу теоретичних та прикладних проблем, пов'язаних із запобіганням цьому негативному соціально-правовому явищу.

Summary: The scientific article is devoted to clarifying the essence of juvenile abuse, its criminological characteristics, solving a set of theoretical and applied problems related to the prevention of this negative socio-legal phenomenon.

Ключові слова: розбещення неповнолітніх, розпусні дії, злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості, кримінологічна характеристика, особа злочинця, детермінація, запобігання.